

A 2 mb
xxx

1799.

Lig tale

over

Michael. Hüb Greutz

1799

av

J. W. Brün

130990P46

Litig= Tale

over

salig Hr. Michael Stub Arentz,

Sognepræst til Hongs,

holden

i

Hongs Hovedkirke den 7de April 1799

af

J. N. Brun.

Trykt efter Sørgehusets Forlangende.

Bergen, 1799,

Trykt hos N. Dahls Efterloverske.

94 d066031

Øn for Prædiken:

Naar jeg herfra skal vige,
Gud! viig da ei fra mig,
Da naar jeg ned skal stige
I Graven, viis mig dig;
Træd seem, naar bange Hierte
Er klæmt af Dødsens Nød,
Forkøbt min Ansigt og Smerte,
O Jesu! for din Død!

Vær du min Skjold og Bue
Naar jeg min Afsked tar,
Lad mig dit Ansigt skue,
Som det paa Korset var,
Jeg derved Seier vinder
Mod Døden før jeg døer,
Da i min Død jeg finder
Til Himlen aaben Dør!

Til dig, min Fader! du som er i Himlene, hel-
ligt worde dit Navn ic.

At Gud beviiser sig kraftig, ikke mod de Svage,
men i de Svage: dette skal være min Tales Hoved-
Indhold; Dertil har vor ælskelige, i Herren hens-
sovede, Broder forsynet mig baade med Ord til Ind-
gang og Tert, den første af det gamle, den anden
af det nye Testamente, og saaledes vilde han endog

virke esøer Døden, som den gode Huusfader, der frembær af sit Ziertes Liggendesæe baade gammelt og nyt, Math. 13. Af det gamle og til Indgang bestemte han dette Terte: Sprog om Christo, som læses Es. 42, 3: Han skal ikke sønderbryde det brudte Rør og ikke udslukke den ryggende Væge. Saadan skulde Christi Sagmodighed, saadant skulde hans blide Ferhold være mod enhver af de mennesselige Eragheder. Saa mangt et Mennesske havde for Skik, at altid vilde springe over det laveste Gierde, altid falde tung ned paa det Brestfæltige, altid see den Ringere over Skuldrene, og giøre alle sine egne Fortrin giældende paa den mindre begavede Broders Beløstning; Men Jesus ikke saa, han skulde ikke sønderbryde det brudte Rør. Et Rør er i sig selv en af de svage Jordens Væxter, naar det endog er heelt og holdent, og saadanne ere de fleste Mennessker, naar de endog ikke ere faldne i nogen vitterlig Sønd, dog saa svage, saa vaklende, saa estergivende for enhver Kraft, som virker paa dem, at Christus selv lignede dem med Rør, som vare det modsatte af Dabrens uroffelige Standhastighed. Vilde J. see et Rør, som drives hid

og did af Veyret? Men et brudt Ror er endnu svagere; det hænger sin visnede Top ned mod Jorden; den ubehændige Urte jaardsmand hugger det af, rykker det op, eller bryder det endnu paa flere Steder; Men hvo som elsker og vil opelske dette Slags Vort, løfter Toppen vaersom op, sætter smaae Stryter trint omkring, og bringer det, om muligt, tilbage til sin forrige Ferlighed. Saa Iesus med de Faldne: Han annammede Toldere og Syndere, og gaad med dem, Luc. 15. En anklaget Sønnerinde fordemmer h in ikke, Joh. 8, og den saldne Veder sit Naade, der han gif ud og græd bitterlig. Men der ere ogsaa Svagheder hos dem, som ikke ere saldne, eller der Gode hos dem er svaat: Men Iesus skal ikke forsmaae det, han skal ikke udslukke den rygende Væge. Naar du seer blot Røg af Vægen i din Lampe, saa slukker du den ganske, at den heller ikke skal ryge; Men er det dig vigtigt, at Lampen skal brænde, saa iller du til, saa blæser du Gnisten op, eller om det er Mangel af Olie, fylder du Lampen: Saa Iesus med den svage Troe, skiont den ansægtedes af Vantro, skiont den quæledes under mangehaandte Fordomme. Et Exempel, os alle bekiendt, de

10, som ginge til Emaus: Der var hos dem megen
 Ræg, thl Bantroe, vrange Fordomme; Men der
 var dog Liv endnu, og medens Jesus gif ukendt
 ved deres Side, forstod han med en skult Haand
 at holde meere Ollie i Lamperne, saa de beagndre
 at flamme paa nye, uden at de selv endnu ret vede
 ste hvorfra det kom. Det var denne deres Tilstand
 vi hørde dem siden selv saaledes at beskrive: Brænd-
 te ikke vore Siertes i os, der han taledede med
 os paa Veyen? Luc. 24. Kort: Jesus opfoldte
 Propheetien: Han sonderbrød ikke det brudte
 Rør, og udslukkede ikke den ryggende Væg-
 ge. Men dette var Bevits for den nægtende Deel
 af min Sætning: Gud beviser sig ikke krasig mod
 de Svage. Her havde vor Aføde skrift ig givet
 Saleren et Vink, at anvende disse Udtryk paa
 hans indvortes aandelige eller sædelige Brestfældig-
 hed: Det ærer hans Stov, at han erkliender denne,
 men det skulde vanære mig, at røre ved en Saa,
 som Hiertelienderen allene bedømmer; Svillet
 Menneſte, ſaer Paulus, veed de Ting, som
 ere i Menneſtet, uden Menneſkets Aand, ſom
 er i ham? 1 Cor. 2; Men derimod troer jeg mig
 berettiget til at vidne, og Meenighed og Medbrø-
 dre

dre skulde finde mit Vidnesbyrd sandt, at denne
 Salige med kiendelig Omhyggelighed havde dannet
 sig efter dette Christi Sind i Embeds Førelse, i all
 Omgiængelse, ja endog i Tone og Tale. Sagtmo-
 dighed var Hans Skjoldmærke. Han havde ikke
 stemt sine Organer, sine Tale Redskabe til at tords-
 ne mod Easterne, som om Han høert Døeblik frng-
 tede at sønderbrøde endnu meere det brudte Rør;
 Tværtimod ved indbytende Overtalelsses Gaver synt-
 tes han være et udvalgt Redskab i Guds Haand til
 at naae denne store Hensigt: Ogsaa de Gienstri-
 dige fangede du til at boe hos dig, o Hærrer
 Gud Ps. 68. Aldrig udslukkede han den ry-
 gende Væge. Jeg vil ikke blot sige hos de Svæ-
 ge i Menigheden, og at det faldt ham derimod saa
 let til Haande, at tale et Ord i Tide til en Træt,
 Es. 50. Men endog hos Embeds Brødre og Lig-
 gemænd var han den Beredvilligste i Verden til at
 erkende ethvert, endog svagt, Gode, enhver, end-
 og ringe, Fuldkommenhed. Aldrig lod han sin
 egen virkelige Skarpsindighed og grundige Lærdom
 falde den unge Mand besværlig. Aldrig brugte han
 Videnskaber til Føgtekunst, men meddeelte gierne
 venffabelig og broderlig af sin Ollies Forraad til den

Lampe, som vilde slukkes; Ja! saaledes fremmes Guds Riges Sag, saaledes herliggieres best hans Navns Ære, og saaledes nærme sig mine Betragtninger til den mig forelaagne Text, som er at læse 2 Cor. 4, 7: Vi have dette Liggendefæ i skrobelige Leerkar, at den overvættets Kraft skal være Guds, og ikke af os, og her finder jeg Resten af min Sæmning: At Gud beviser sig kraftig i de Svage; Eller for at udvilde Sæmningen endnu bedre af Texten, vil jeg beviise

Hvorledes Guds Kraft fremlyser gennem den retskafne Lærers Skrobelighed.

Til den Ende anmærke vi:

- 1) Den Kraft, Gud har nedlagt hos ham.
- 2) Den Skrobelighed, som om uver denne Kraft.
- 3) Det Guds Kraftes Lys, som bryder ud af denne Skrobelighed.

Men først ville vi høre, hvad der om den sagnlige Uddødes Liv og Levner er mig overleveret:

(*) Den berømmelige Religions-Lærer, Belærværdige og Høilærde Hr. Michael Schub Arntz, Sognepræst til Hongs Præstegield i Bergens Stift, blev fød paa Achevolds Præstegaard i Synd.

(*) Opsat af Hr. Christen Larsen, residerende Capellan til Hongs.

Syndford, ligeledes i Bergens Stift, den 5te November 1738, hvor Hans Fader, den af Guds Kirke saa høit fortienste Mand, Høiærværdige og Høiærdede Hr. Friderich Arentz, var Provst og Sognepræst, der siden blev forflyttet til Sognepræst for Nykirken's Meenighed i Bergen, og endelig bestikket til Biskop over Bergens Stift. Høibemeldte avlede denne Søn i første Ægteskab med den usorglemmelige Catharina Fridericha Arentz, en værdig Datter af Magister Friderich Christian Solberg, Sognepræst for Nykirken's Meenighed i Bergen, hvis Broder var den vidberømte Professor ved det Kiøbenhavnske Academie, Baron Ludvig Solberg.

Den salige Af døds, nedstammet fra saa værdige Fædre, kom ind paa Verdens Skueplads med et meget svagt Legeme, og dette Guds Tempel syntes strax faldefærdigt — Men det glemte en Skat, som i sin Tid fulle berige Guds Kirke ved sine herlige Natur- og Naade-Gaver, og gavne mange i Hans Fortienestfulde Virke-Kreds; derfor havde Forsnyet bestemt Ham et længere Liv, end Haabet kunne love, og, lig Verdens store Lærer, forfremmedes Han i Visdom, Alder og Yndest hos Gud og Mennesker, og Guds Kraft fuldkommedes i Hans Skrøbelighed.

Saa snart Hans Alder og Hølbred tillod det, blev Han opofret til Studeringer, og fik til sin første Lærer den fortreffelige Hr. Johan Plade Brun,

A 5.

Sam

som siden blev Sognepræst til Nyekirkens Meenighed i Bergen. Svaghed fulgte ham, som Skyggen Legermet, men udrustet med stærke Siel-Kræfter, gjorde han en ligesaa hastig, som lykkelig Fremgang paa Videnskabernes Bane, og da Velbemeldte Hans første Lærer forlod hans Underviisning, for at tiltræde Præste-Embedet, fortsatte han sine Studeringer, under Ansættelse af hans elskværdige Broder, Veladde og Høilærde Hr. Svidrich Christian Solberg Arnez, nu værende Lector ved Semeuariat, og Rector ved Cathedral-Skolen i Bergen, der fører Tabet, som ei Tiden kan udslette. Med denne hans sidste Lærers Vidnesbyrd udrejste han til Kiøbenhavn's Academic i Mæret 1756, hvor han videre forjatte sine Studeringer, og blev, under alle Prøver af hans Lærdom, enstemmig erklæret Laudabilis, eller roesværdig, og altsaa erholdt de bedste Characterer.

Efter at have sluttet et ærefuldt Løb paa Videnskabernes Bane, rejste han, afskediget fra Academicet med fortient Vidnesbyrd om hans grundige Lærdom, fromme og dydige Levnet, tilbage til Fædrelandet, hvor han forblev hos sin Fader, som, ophøiet paa Bergens Byske Stool, glædedes ved at finde i ham den bekvemteste Ammannensis, der i saa vigtigt Embede kunne gaae ham til Haande. I Mæret 1763 rejste han til Kiøbenhavn med Høibemeldte sin Fader, som der skulle indvies til det Bispelige Embede, hvor
han

Han, recommenderet af de 2de berømmelige theologiske Professorer, Dr. Holm og Rosenstand, som havde hans udmærkede Lærdom og Levnet i levende Erindring, blev, i hans Alders 26de Aar, bestillet til Sognepræst for Hongs Præstegjæld den 9de September 1763. Til dette hellige Lære-Embedet indviede Biskoppen, hans Fader, ham den 20de Junii 1764 i Bergens Domkirke, hvor han samme Dag prædilede, og uøed et almindeligt Biesald. Allerede da havde hans Hierte optænkt sin Wei, og Herren beredede hans Gang til en fortrinlig Ægte-Forening med den dydige Fruen Elisabeth Tideman, en Datter af Dr. Ole Tideman, først Biskop over Bergens-siden over Christiansands Stift, hvorhen han rejste og fuldbyrdede det lykkeligste Ægteskab den 25de Julii 1764.

Efter Hiemkomsten samme Høst, i October, blev han af Stiftsprovsten Hr. Jens Kennord, den 18de Søndag efter Trinitatis, indsat, som Sognepræst i Hongs Hovedkirke. Efter de syv første Aars Forsøg, kunne han, der, som troe Arbejder i Herrens Wiingaard, havde anstrængt sine svage Kræfter, kun megetielden besøge Vinny-Meeneighederne, men han ville endog fraværende opmuntre dem til deres Saliggjorelses Forarbejdelse, og til den Ende lod, paa egen Bekostning, ved Trykken udgaae: En tydelig Anvisning til reirkaffen Selv-Provelse, og en alvorlig Opvækkelse til selv at være sine Siele-Sørgere, hvillen Afhandling
han

Han lod uddeele til enhver Almuens-Mand ved Kannerne. Ligeledes lod Han ved Trykken offentliggjøre den Sørge-Tale Han i Hougs Hovedkirke holdt over Kong Fr. derich den 5te, samt en forklarende Bedesang over Fader vor, uddeelt, uden Betaling, til Gamle og Unge i Meenghederne, og endelig den Brude-Tale, han holdt til sin kiere Datter og Svoger; Men allene arbejdede Han med Ungdommens Underviisning og Forberedelse til Confirmation; Ligesom Han og, uden nogens Hielp, selv bestyrede alt hvad til Sognekaldet henhørte, og kunne bestyres i Hans eget Haus.

Guds velsignede Hans Egteskab med syv Børn. Er Diemærket ved denne Stands Indsiftelse nogensinde opnaaet, blev det her. Om Dem kunne det hede, som om Zacharia og Elisabeth i Skriften: De vare begge retfærdige for Gud, og vandte en ustraffelig og i alle Hærens Gud og Rette. Fornuft og Dybskabede daglig ligesom smaae Himle i Deres lykkelige Boelig, og sand Guds frygt var Husets Prydelse.

af 7 Børn gienleve kun tvende; En Son, Belærdværdige Hr. Friderich Michaelis Arantz, som Faderen forrige Aar lod kalde til sin personel Cappellan, der med utrættelig Flid viiste sig at være hans svage Faders trofaste Medhielp i Embedet, hvis Glæde blev nu i den Deel fyldt; thi Hans Siel var bunden til Sønnens Siel, og dennes Herte giemmer i uforglemmelig Erindring en Fader-Kierlighed, som gjorde alt mueligt til at fremme hans Lykhalighed. Men
ikke

Ikke mindre var Faberens Siel bunden til den gulevende fornuftige og dydige Datter, Mad. Charlotte Eleonora Tideman, fød Arentz; Ofte horte man Ham, endog i Hans sidste haarde Kamp, kalde Hende sit velsignede Barn, og de Betsignelser, som fra Hans Hjerter udsprang over begge Dørn, gaae i vis Aro til Dem Begge. Hans elskværdige Datter blev forrige Aar gift med den adle og retskafne Mand, Er. Johannes Souastad. Ikke har noget Egte-Balg nydt saadant Biesald af Forældre, som dette, og alt blev sat i det klareste Lys af Hendes Fader i Hans Brude-Tale den 9de Søndag efter Trinitatis sidstleden her i Hovgs Kirke, som siden blev almindeliggiort ved Trykken.

Han var i Livet uphøiet over menneskelig Roes, og den søgte Han aldrig; Men dette er Sandheds u-kunstlede Sprog, som staaer skrevet i en Thulommelses-Bog for Herrens Ansigt: Han var troe Huusholder i Guds Hus, Hyrden efter Guds eget Hjerter, der ved grundige Indsigter i Guds Ord stræbde at tilføre Christo den anbettede Meenighed, som en reen Brud. Var Han et stinkende Lys i Lærdom, Han var det ikke mindre i Levnet; Han viiste i sit Forhold mod alle, hvor mueligt det er at kunne efterleve Guds Ord, naar man troer dets Sandheder med fast Overbeviisning. Uforfalsket Gudsfrygt, sand Hæderlighed til Næsten, mageløs Godgjørenhed mod Fattige, Sagtmødighed, og Ydmyghed af Hiertet vare Ordets Frugter og

de Dyder, som prydede Hans Liv, og gjorde Ham elst
værdig (a de i Guds og Menneskers Dine.

Førrige Sommer vttrede den Svaghed sig i hans
Legeme, som jævnlig tiltog, og omsider nedbrød Hans
Legems Bygning; Men som Han fra Fødselen af, lie-
gesom blev indsat i Korsets Skole fornædelst idelig svag
Helbred, blev han øvet i bestandig Taalmodighed, og
Guds og Christi Kiærlighed bevæbnede Ham med helligt
Mod til at kæmpe mod en og anden Kummer i Livet,
og mod Hans svage Helbreds ubehagelige Virkninger,
der i de sidste Uger gjorde Hans Strid meget haard;
men Guds Kiærligheds Eddhed udslettede Emerternes
Bitterhed, og Hans ubevægelige Tillid til Guds Troe-
fasthed, som ikke lader nogen prøves over Formue, gior-
de Ham seierrig i Striden. Nu erfarede, Han hav-
de ikke troet forgieves; thi den Høiestes Kraft vliste sig
Kiendelig stærk i hans Skrøbelighed. Kun frabad han
sig en haard Dod, og hans sidste Dieblit i Livet blev
som en roelig Søvn; Men hvor opbyggeligt at høre
diffe Ord af denne værdige Lærer midt under Hans
brændende Emerter: O! kunne jeg endnu sige: Fa-
der! jeg har fuldkommet din Gierning! Jo! Han
holdt fast ved det Han havde, og ingen tog Hans Krone.

Elstværdige Lærer! Velsignede Menneske-Ben! Til
Lykke med din fuldbragte Strid! Du doede og seyrede
— og efterlod dig et lærerigt Exempel, at leve og
bæse vel — Han sluttede sit ærefulde Løb paa Livets
Bane, Mandagen den 18de Martii sidstleden, efter at
have

have været Sognepræst for Hongs Meenigheder 35½
Aar, gift 35 Aar, og levet 60 Aar, 4 Maanedes,
13 Dage. Fred med dit Støv!

Giennem denne retskafne Lærers Skrobelige
hed fremlyser altsaa Guds Kraft. Det er min
Tertes, og skal være min Tales Indhold. Om
retskafne Lærere har jeg altsaa at tale, men ikke
denne G'ng om Lærereus Retskaffenhed.

Kun 1) Om den Kraft, Gud har nedlagt
hos ham. Vi have dette Liggendefæ; Og
altsaa: A) Hvad er det? B) Hvor fik vi det?
A) Kraften i sig selv er Liggendefæet, og dette Lig-
gendefæ er Guds aabenbarede Ord i det gamle og
nye Testamentes hellige Bøger. Jeg har Ret til
at kalde dette Liggendefæ Kraft. Som det er i Ver-
den med Liggendefæ i bogstavelig Forstand, saa er
det med Guds Ord i Guds Kirke. Rigdom i Ver-
den giver Mod og Styrke. Alle Fattigmands
Anlæg ere saa svage, saa afmægtige, saa fløve,
naar den Rige derimod virker allevegne med Kraft.
Han dyrker Jord, og flytter Bierge udaf sin Ager;
han skaber af Morader græstrige Enges; han byg-
ger Huuse, og grundfæster dem dybt, og opfører
dem høyt, og indreeder dem kostelig; naar den
Fattige,

Fattige, som har intet i den eene Haand og intet i den anden, maae see sin lille Ugæt begroet af Tidse, og takker GUD, naar hans stilkede Hytte ikke falder ham over Hovedet; Kort sagt: I Verden er Rigdom Kraft; men det er og Guds Ord i Guds Kirke; Om Evangelium siger Paulus, at det er en Guds Kraft til Saliggjorelse for hver den som troer, Rom. 1. Det virker ikke alene paa Lærers eget Hjerter, saa at han selv føler, at det er Liv og Nand; Men det virker giennem hans Mund paa andres Hjerter, naar GUD giver Styrkes Røst med sin Røst. Embeds Brødre! Erfare vi det ikke tidt, naar vi dog komme med Guds eget Ord til den Fattige, til den Bedrøpede, til den Døende, saa komme vi dog ikke tomhændede, saa ere vi, at jeg skal tale med Apostelen, som de Fattige, men som dog gjøre mange rige. Lærere, som ikke havde, eller ikke gjorde Brug af dette Eiggendese, maatte for Resten have alt andet; man maatte kalde dem med Dette Videnskabers Mand, store Talere, stærke Mander; Uden dette Eiggendese have de ingen Kraft, virke plat ud intet til Guds Riges Udbredelse, omvende ingen Synder fra sin Vei's Wildfarelse,

farelse, og fresse ingen Siel fra Døden. Det er
 Vand-Vier, som lægge hverken Bøx eller Hon-
 ning. Ja vist kunde de virke paa Mennesker til
 videnskabelig Dphøring, til Sæders udvortes Dan-
 nelse, ogsaa til at fremme et eller andet versligt
 Aliggende. O Ja! Veltalenhed er en Strøm,
 som river Folke-Meeninger med sig, men i Nød
 trøster den svagt; Til Salighed veed den intet;
 for Guds Dom er den en usovlyndig Sagfører.
 Nei! er jeg fattig, og foragtes; er jeg bedrøvet, og
 sukker; er jeg syg, og lider; Skal jeg døe, og er
 bange; saa gad jeg nok vedst, hvad all Verdens
 Veltalenhed har at byde mig? Nei! da kalder jeg
 Læreren, som har Liggendesæct, som kan tale Guds
 Ord, kun han har Dlle og Viin til mine Saar, kun
 til en saadan staer jeg, som den macedoniske Mand i
 Synen til Paulus: Kom ned og hielp os! Ap.
 G. 16. Tael til mig, ikke med menneskelig Viis-
 doms veltalende Ord, men i Aandens og Kraftens
 klare Overbeviisninger; siig mig, ikke hvad Ver-
 dens Viise, men hvad Gud har sagt. Er jeg
 trængende, foragtet; gior som Jesus, han præ-
 dikede Evangelium for de Sattige. Er jeg
 bedrøvet, tael og forklar Guds Ord; thi naer-

dit Ord aabenbares, siger David, daglæder det, og gjør de Lenzoldige viise, Ps. 119. Ligger jeg under Smerter, fortæl mig ikke om Eatos Stands haftighed, ikke om de gamle norske Kiempers haardsfere Mod, dette kan du dog ikke give mig; men tal til mig om ham, som bar vor Sygdom og tog vor Pine paa sig. Tael Ord af den hellige Skrift; thi dette er, dette kaldes med Rette Guds Taalmodigheds Ord, Aabenb. 3. 10. Skal jeg døe, og staaer min Synd for mig, og min Dom, saa siig mig intet tomt Smiger, intet løst Snaak om det evige Væsens Gøthed, et Væsen, intet Menneſke af sig selv veed noget vist om, frem for et andet Menneſke; men læs for mig af Livsens Bog min Frikiendelse; Læd mig efter den paa Bodfærdigheds Bey til Troen paa Christum, paa Troens Bei til Naaden i Christo, og siig mig saa hvad der staaer skrevet: Jesu Christi Guds Søns Blod renser os af all Synd, 1 Joh. 1. See! dette er et Liggendefæ, dermed er Kraft, Resten Bind. Liggendefæ er bogstavelig efter Grundspøget, det, som hensættes til Morgendagen; Altsaa en Kraft, som aldrig ophører at virke. Verdselig Wiisdom er ret en Skat, men som knap for-

forflaæer til de daglige løbende Udgifter, men ikke til Morgendagen; Jeg meener, ikke til den store Morgen af den Dag, som haver ingen Aften, ingen Ende; den betrygger ikke mod Evigheden; Men Liggendesæet, Guds Ord er evig virkende Kraft; Himmel og Jord skulle forgaae, men mine Ord skulle ikke forgaae, siger JEsus Math. 24. Ja! paa Dødelæggelsens den store Dag, paa den yderste Dag, skal Guds Ord endnu være Kraft, og da den Kraft, som ryster de Gienstridige meere end Verdens Undergang. Derom JEsus: Det Ord, som jeg haver talet, skal døunne dem paa hiin Dag, Joh. 12. Men dette samme Ord skal da frieliende Guds Udvalgte; de skulle, paa Grund af Guds eget Ord, fordre det evige Liv, som en Naadegave i JEsu Christo vor. Herre; Da skulle vi kunne sige i Guds Naam: Saa stod der i Bogen du gav os: Disse Ting ere skrevne, at I skulle troe, at JEsus er Kristus, den Guds Søn, og at de, som troe, skulle have Livet i hans Naam, Joh. 20. Ja! JEsus er sit Ords Indhold, og altsaa maae det vel være Kraft; Vi derfor, som aldrig begiere, nogen skal troe os i Saligheds Sag, uden efter Deviis af Guds Ord,

vi maatte nu være saa lavrestede, saa ubegavede, som vi ville, saa kunde vi tog sige med Paulo: For dem, som ere kaldede, baade Jøder og Græker, prædike vi Christum, Guds Kraft og Guds Viisdom, 1 Cor. 1. Lykkelig altsaa Læreren, naar han kan sige med Paulo: Vi have dette Eiggendefæ; Men B) Hvor fik vi det? Paulus, som de andre Propheter, Evangelister og Apostle, uden Grandstning umiddelbar, overordentlig: Der er ikke nogenstunde en Prophetie fremkommen af menneskelig Villie, men de hellige Guds Mennecker taledde, i det de bleve drevne af den Hellig Aand, 2 Petr. 1, og det disse saaledes have taldt og skrevet, er vores Guds Ord, vores Eiggendefæ. Men naar siges Læreren nu at have det? Naar han har en Bibel i sit Huus? Nei! Naar han har den vigtigste Deel deraf i sin Huskommelse? Nei, heller ikke endda; Men naar han har den saliggjørende Sandhed i sit Hierte, naar han holder den for sin beste Skat, og elsker den lange over ethvert andet Eiggendefæ: Naar han kan sige med David: Jeg elsker dine Bud meere end Guld, ja meere end det fineste Guld, Ps. 119. Dog, dette har endnu enhver sand Christen

tillægges med Læreren; Men af Læreren fordrer Paulus mere af Timotheum dette: Hav en rigtig Form paa de sunde Ord? 2 Tim. 1; Det er: Han skal have alle de hist og her strøddede Sandheder samlede i Orden og Sammenhang, neiagtig gienne-tænkte og ret forstaaede, soa de tilhobe udgiere kun en eeneste samlet Kraft, en eeneste Sandhed, Sandhed til Salighed; Da er denne Kraft hans, da har han Liggendesæet, og saaledes have, saaledes faae vi det ikke i vore Dage, uden lang og morsommelig Grandffning; Men saaledes fik, saaledes havde vor salige Broder denne Kraft; Han var sandelig en Skriftklog, og oplært til Guds Rige. Han havde med en Jordoms-frie og selv-tænkende Aand giennemgaaet Guds Ord, og hvormeget han nedstemte sit Sprog til Eensfoldighed, kunde den Skriftefarne dog altid føle Ordenen, og at Sandhedens var veiet; Hvor stor Overskødighed han anbragte af Kristiens Sprog, saa kom dog ethvert paa sit rette Sted; Man hørde dem aldrig i Glæng opramsede; Han vedste, dette havde været at edfle med Liggendesæet, ja paa nogen Maade at tage Guds Navn forfængelig. Visselig i vore Dage taber Guds Kirke et Klenodie, naar

den taber en saadan Mand, og dog med all denne Kraft, som var bleven ham ejendommelig. Hvor ydmyg erkjendte han

2) Den Skrøbelighed, som omgav Kraften? Han vil indføres talende efter Døden: Vi have dette Liagendefæ i skrøbelige Leer-Kar. Jeg har nyelig offentlig talt over disse Ord, da talde jeg til den Mand, om hvilken jeg nu taler, da brugte jeg Ordene som en Salve, for at indvie hans Sen til et Helligdommens Kar; Nu gaaer jeg med dem, som hine Kvinder med dyrebar Salvelse til Graven; Da erindrede jeg, at man ved Kar kunde forstaae alt det, der omgiver, indeholder og bevarer en Følge, altsaa ikke allene Værerne selv, men ogsaa deres Forsætning, ja endog den udvortes kirkelige Forsætning, hvilken sidste ogsaa sigter til at bevare Liagendefæet, omendthent den, som blot Menneskers Værk, altid er meere eller mindre brestfælsdig. Maatte den dog hos os ikke gandske briste, maatte den øverste Omsorg for Kirkesager dog altid see derhen, at Liagendefæet blev bevaret, at Guds Ord maatte boe rigeligen iblandt os; Vee os, dersom det kom at heede om Kirkens første Foresatte, som Herren klager ved Propheten: De forlorde

de

De mig, den levende Kilde, at udbugge sig
 selv Brønde, sønderbrudte Brønde, som ikke
 holde Vand, Jerem. 2; Men herover ber jeg
 ikke nu udbrede mig. Kun dette om Lærere selv:
 De ere Leer-Kar, de Stærkeste endogsaa. Megen
 Skrebølighed omringer, anfægter dem. Det gaaer
 dem tungt tidt og ofte. Tidernes Besværlighed, Kors
 og Modgang, Huus- og Familie-Sorger ere saa
 mange Stød, som true med at knuse disse Leer-Kar.
 Læreren maae ogsaa stundom spørge med Job:
 Mon min Kraft er af Steen? Job 6. Ja!
 vore Personer selv ere meere og mindre Leer-Kar.
 Vi samle vel Kraft ved Aarene, trænge dybere ind
 i Liggendefæet, faae meere Dvølse og Færdighed,
 berige os med fleere Erfaringer og større Menneskes-
 Kundskab; Men saa taber Tænke-Kraften igiær
 sin Ild, Hukommelsen sin Paalidelighed, Seenerne
 sin Sprønde-Kraft, og det heele Legem sin Helbred;
 Men dette sidste — behøver jeg at sige det? — blev
 gandske fortrinlig Eders afdøde elskede Lærers Lod.
 Som en Dødning har endog jeg kiendt ham i næs-
 sten 25 Aar. I all denne Tid ingen eeneste Dag
 fuld Helbred. I all denne Tid kunde han klage
 med Job: Mine Been hænge ved min Suund,
 Job

Job 19. I Mandoms beste Aar skald Han allere-
 de som den udlevede Olding; Og hvo som saae ham
 første Gang, læste i hans Pande denne Pauli Op-
 skrift: Som de, der døe, men see, vi leve,
 2 Cor. 6. Man kunde grandt see, at han ikke var
 af disse Indbildnings: Syge, disse bløde Belystlin-
 ge, som synes at leve allene for at give Agt paa
 Legemet, som klage over enhver elendig Smaa-
 ring, og døe for Tiden af Frygt for Døden; Nei!
 man kunde nok see, at Dødens Orme: Tand dag-
 lig gnavede hans Been, og suede Blodet af hans
 Kinder. Selv, skiont Han ikke oplevede mange
 Aar, ansaae Han det dog for et Naturens Wunder-
 værk, at han oplevede saa mange. Men her ber
 jeg ogsaa nædne Aands Skrøbelighed hos Manden,
 fordi den maaskee var en Virkning af Legemets
 Indfyldelse paa Sielen: En Slags Frygtagrig-
 hed, som hans oplarede Fornuft fuldkommen for-
 demte, i sær den ham naturlige Frygt for Zorden,
 endog naar den blot brummede langt borte. Visselig
 en Skrøbelighed omkring saa megen Kraft, visselig et
 Særsyn for dem, der kiendte Mandens Tillid til
 Gud, hans Fortroelighed med Døden, hans Gud
 hengivne Liv; En Mand, der kunde siige med Pau-
 lo:

lo: Lever jeg, saa lever jeg i Herren, døer jeg, saa døer jeg i Herren, og hvad enten jeg lever eller døer, saa hører jeg Herren til, Rom. 14. En saadan Mand angstelig bævende, hvor Hverdags-Mennesker blot bleve opmærksomme? visselig en Skrøbelighed; men den var ham given til Plage; Han sukede under den, Han bad inderlig, at GUD vilde borttage den fra hans Aand! men Svaret blev: Lad dig nøye med min Taalmodighed; thi min Kraft fuldkommes i din Skrøbelighed, 2 Cor. 12. Ja! den fuldkommes, og derfor kommer os et nyt Særsyn; Hvad kunde saadan en Slagge virke? maatte vi tænke. Hvilken Tælelse skulle denne elendige Plagede kunde opvække hos de best Tænkende, uden i det høieste nedladende Medlidenshed? Jo! kom og see, hvorledes

3) Guds Kraftes Lys giennem denne Skrøbelighed udbryder. Derom Texten: At den overvættets Kraft skal være Guds, og ikke af os. Her er stor Forskiel mellem Kirken, A) som først skal plantes, og den, B) som forlængst er plantet. A) Overvættets var den Kraft, som virkede giennem Apostlenes Tjeneste. Enhver deres Tale vandede Sielen til Meenigheden. De taledede fremmede

Sprog, uden at have lært dem, og GUD arbej-
 dede med dem, og stadfæstede Ordet ved med-
 følgende Tegn. Mængden seer gierne kun paa
 enhver Budsnings nærmeste Aarsag, og skulde læt-
 telig tillægge disse Apostle denne Kraft; Naar blot en
 Simon Magus giegler for Folket i Samaria med
 gandske naturlige, stient for dem hængelige Kun-
 ster, kalde de ham Guds Kraft den store, Ap.
 G. 8. Men naar nu Apostlene omvendte denne,
 og gjorde hvad han ikke kunde; hvad skulde man da
 holde dem for? For et Slags Halv-Guder maas-
 ske? eller Engle i menneskelig Stikkelse? og da
 glemme at give GUD Eren? Men til at forekom-
 me dette, havde Christus just valgt Personer, der
 forholdt sig til andre ypperlige Mennesker, som Leer-
 Kar til Kar af Sølv eller Guld, svage, frygtagtige
 af Gemt, ringe af Byrd, Fiskere, som Johannes
 og Peter, uden Opdragelse, uden Videnskaber, ja
 uden nogen medfødt særdeles fortrinlig Aandsstyr-
 ke. Paulus, den eneste man nogenlunde kunde kal-
 de Videnskabsmand, skulde dog have sin Væl i Kis-
 det, sin ydmygende Fristelse, paa det han kunde sige
 i sit eget og de andres Navn: Vi have dette Ligg-
 gendefæe i skrøbelige Leer-Kar, at den overs-
 vættes

vættens Kraft skal være Guds og ikke af os. Havde de været lærde alle, eller veltalende, eller opvakte Hoveder, eller af mægtige Familier, da skulde Verden sige: at alting gik naturligt til, ligesom man med Dette sagde om en Mahomed, den tyrkiske Religions Stifter; thi han havde et opvakt Hoved, henrivende Veltalenhed; og hvor alt dette ikke hjalp, var han duelig Stridsmand, og forplantede sin Sætt meere ved Sverd, end ved Overtalelse. **Ni!** Jesu Disciple vare just tværtimod, seige, eensfoldige, fattige Uslinge, og saa skulde de være, at den overvættens Kraft maatte kendes at være Guds, og ikke af dem. Men saa er det ikke nu **B)** i den plantede Kirke; saa maatte det ikke være, da intet Miracel skeer, intet overordentligt maa ventes; Nu var det derfor et ubemueligt Ønske for Guds Kirke, at, for Exempel, alle lærere skulde have Liggendesæet i saa skæbeligt Leer-Kar, som denne vor Aføde, paa det vi skulde see, at Kraften var Guds, og ikke hans; **Ni!** naar vi ville anvende D. x. n. paa ham, maae vi saaledes omsætte Ordene: Omendstient han har dette Liggendesæet i et skæbeligt Leer-Kar, fremlyste dog derigenom den overvættens Kraft, og baade Han og vi lærde

deres

deraf, at Guld endnu er stærk i de Svage. Ja!
 jeg vidner det af egen Erfaring: Da jeg første Gang
 saae Ham betræde denne Talestoel, fulgte min Frygt
 Ham derop Trin for Trin, og den sygelige, skiel-
 vende Stemme, med hvilken Han begyndte sin
 Bøn, fødte hos mig dette usrievillige Ønske: Sid
 denne Probeliae Mand var nu færdig med sin
 Tale! Men Røsten voxte alt som han taledede, og
 Talens Kraft voxte tillige, alt som han arbeidede
 sig ind i Liggendefæærs Rigdom; Han blev paa sin
 Prædikestoel, som den Sierrige ved sin Penge-Kiste,
 gladere og blidere, jo meere Han udbredde sine
 Skatte. Her var Han i sit Element, her blev den-
 ne Svage stærk, hvor mangen Stærk bliver svag,
 og især naar Han taledede om Christo, da kunde man
 sige om Ham, som David om Christo selv sang:
 Der var Naade udsøst paa hans Læber, Ps. 45.
 Jeg herde Ham, og Prophetens Elæ Spru randt
 mig i Eende: Han herde en Storm. Guld var
 ikke i Stormen: fornam et Jordstjælv, Guld var
 ikke i Jordstjælvet: saae en Jld, Guld var ikke
 i Jlden, men der kom en stille og sagte Lyd;
 da omvæbede Propheten sit Hoved, og Guld
 taledede til Propheten, i Kong. 19. Jeg herde
 Ham sidst, da han her gav sin Datter til en Mand;
 Men paa hvem virkede ikke denne Tales Kraft?
 Men endog den Kraft forekom mig overvætted,
 med hvilken hans hierreliae Sproa trængte iglennem
 de faderlige Felellers bedøvende Valde. Ja! ja!
 Kiære Meenighed! Du er Guld ansvarlig fremfor
 man:

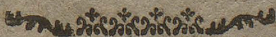
mången anden mindre forsonet Meenighed; thi for Dig er Guds Ord prædiket i sin fulde Kraft: Du har hørt alt Guds Raad til Salighed. Og nu hans Levnet, hvor lyfende! hans hulde Hjerte, hvor aabent og uegenyttigt! Han var, hvad Paulus vilde de Timotheus skulde være: Et Exempel for dem, som troe i Tale, i Omgængelse, i Kierlighed, i Mand, i Troe, i Kydsfthed, 1 Tim. 4, og med all denne Kraft gav han Gud Æren; Han søntes at have indskrevet, som en ubrødelig Lov, i sit Hjerte disse Jesu Ord: Lærer af mig, thi jeg er sagtmodig af Hjertet, og ydmyg Math. 11. Ja! sagtmodig var han og ydmyg, men aldrig krybende, derom kan jeg, som een af hans Foresatte, vidne, naar jeg over et og andet Forslag fra Regjeringen affordrede hans Erklæring, altid var den fuld af stærk og frimodig Sandhed, Kraft i Udskrift og Kundskab i Sagen. Og endelig: Det er vel kun Smaaeting, efter at have nævnt saa mange Store; men det er dog alligevel den Klippe, paa hvilken Mand af vor Orden stundom strandede: Selfkabelighed. Den var undertiden alt for udbredt, og gik indtil Udsvævelse; undertiden alt for tilbægholden, indtil at fordærve andres uskyldigste Glæde; Men hos denne Mand kunde man lære den gylde Middelvei, og elske ham som Selfkabsmand, medens man ærede ham, som en Guds Mand. Det er sandt: Naar han indbød den gyldeste Fremmede første Gang under sit Tag, turde vel denne troe, at han gik ind i en Grav, for at tale
med

med de Døede; men var han selv den gode Mand, saa fandt han snart en blid og luunefuld Vært, og fik lættelig Lyst til, med ham at slutte Broder-Samfund. Mig var Han en saare behagelig og al-tid underholdende Ven, og hans Tab er mig smerteligt; men Guds Kirkes Tab bør smerte mig endnu meere. Mænd af hans Værd ere faae, og jeg frygter, det følgende Aarhundrede neppe vil forsyne Guds Kirke hos os med en eneste saadan; Men end hans værdige Enke da? Hun tabte dog mest. En Bispe Datter var Hun, en Bispe-Søn fik Hun; men Fred, Sagmodighed og Kierlighed gjorde dem endnu meere til hverandres Lige, men ogsaa Kors og Snadom sammenknyttede deres Hjertes til at bære Byrden med hverandre, og saaledes opfyldte Christi Lov. Ja! Hun var Ham tro fast til sidste Stund, endog over hendes egne svage Kræfter, den trofaste Gud skal komme Hende ihu til det bedste, og jeg tvivler ikke paa, at denne Meenighed, som endelig maatte elske denne Mand, vil i det mindste i dette Aarsdens Aar beviise mod Enken, hvor meget de elskede Manden. Dybtørgende Enke! Deres Hjertes Saar helbredes ikke her, men De fulgte i Herrens Føgt den Salige til Enden af hans Vej, og der kan ikke være meget tilbage af Deres egen. Det være Deres Trost, da skal De finde Ham, og Deres Haabes Glæde forud at siage med Paulo: Da skulle vi stedse være med Herren, 1 Tes. 4. Og nu hans elskelige Børn! Det syntes, ligesom Gud ikke vilde senderbryde dette svage

ge Ror, ikke stulle denne røgende Bøge, førend han skulde see disse tvende, Søn og Datter, hver i sin Wei. Han skulde dog opleve, med faderlig og præstelig Haands Paalæggelse at besøge sin eeneste Søn til det hellige Lære-Embedet. Biffelig, unge Broder! Faderens Hjerter fulgte da hans Haand, og gierne havde han, om han havde fundet, med den samme Haand lagt all sin Aands Kraft paa Deres Hoved; Men Frygt ikke! Det, som fordres af Huusholderen, er, at han skal findes troe. Vaag De over Liggendesæet! Berig Dem selv deraf, og deel troelig til andre, saa skal ogsaa Guds Kræfte fuldkommes i deres Skrøbelighed. Jeg kan sige Dem meget. Jeg kan sige Dem alt i faae Ord, naar jeg siger Dem, hvad den gamle Tobias saade til Azarias: Broder! Du er af en ypperlig Rod. Men det er De ogsaa, elskværdige Datter! De var Deres Faders Siels Yndling. Vi vare Vidner til, hvorledes han her salvede Deres og Deres Brudgoms Hoveder med faderlig Betsignelse, og denne Salves gode Lugt opfyldte da dette gandske Huus. Ja! kan noget Barn haabe at arve det 4de Buds Forjættelse, saa maae det endelig gaae Dem vel, og De maae længe leve paa Jorden. Vist nok føler ogsaa De i denne Dag ligesaa meget ved den kiære Grav, som nogen anden; Men De er meget mindre at beklage, end enten Enke eller Søn. Den Salige overantvordede Dem i trofast Haand til en Mand, som han kaldte sin Gemys Ben, førend han tænkte paa at kalde ham sin Søn.

Her

Her siger jeg ikke meere. Den Afdødes Vidnesbyrd
 om Eder Bøge ligger for alles vores Dine, og
 vi vide, at hans Vidnesbyrd er sandt. Og De,
 Hans eneste gienlevende værdige Broder! De var
 vor Afdødes Lærer, og har nedlagt den gode Grund
 hos ham og hos saa mange, hvorpaa de selv siden
 have kunnet bygge, om de have villet, og opbygge
 Sion. De føler Tabet, det troer jeg; og skiont
 Discipelen er ikke over sin Mester, staar De i Dag
 ved denne Grav, og siger i Deres Hjerte til den
 forklarede Broder: Salige ere de Dine, som see
 det Du nu seer; thi vi see dog kun her neden som i
 et Speil, som i en mørk Tale. Ja! troefaste, elsk-
 værdige Sandheds Vidne! Du seer nu den, paa
 hvilken Du har troet, den, om hvis Naade Du
 vidnede! Dit Støv være velsignet i Graven, og
 din Erindring i Sion! Og Du, o kære Meenighed!
 som herde saa tidt det Guds Vidnesbyrd af hans
 Mund, bed med mig til Høstens Hætte, - at han
 sender Arbeidere i sin Vingård, og bed for dig
 selv, du, som er den Vingård, i hvilken den Sa-
 lige arbejdede, at du ikke maatte bære vilde Druer!
 Han har fuldendte, vi arbeide endnu; O! Du,
 som er stærk i de Svage, giv os, dine Tjenere, for-
 nnet Kraft! Lad dit Rige komme, din Villie ske!
 Din Kirke blomstre hos os, og din Ære bære i vore
 Forsamlinger! Amen.

34931

